

De Tibetaanse nationale vlag

De besneeuwde berg in het midden symboliseert het land Tibet

De zes rode stralen die uit de zon komen, staan voor de zes oorspronkelijke volkstammen in Tibet: de Se, Mu, Dong, Tong, Dru en Ra

Het blauw symboliseert de aanvaarding van het geestelijk en wereldlijk gezag

De beide sneeuwleeuwen verbeelden de totale overwinning van een regering die zowel geestelijk als wereldlijk gezag heeft

De gele rand aan de drie zijden geeft de bloei van de boeddhistische leer weer. De zijde zonder rand staat voor de openheid van Tibet voor andere geloven

Het juweel symboliseert Tibets eerbied voor de drie juwelen: de Boeddha, de Dharma (leer) en de Sangha (gemeenschap)

TIBET

— HET DAK VAN DE WERELD —

Dit informatieboekje over Tibet is een uitgave van:

Postbus 3673
1001 AL Amsterdam

Bezoekadres kantoor en bibliotheek:

Keizersgracht 302
1016 EX Amsterdam

Tel: 020-623 76 99
Fax: 020-4202208
E-mail: tibetsg@xs4all.nl
Website: www.tibet.nu

Donaties: Giro 341919

Bezoekadres Tibet winkel

Spuistraat 185a
1012 VN Amsterdam
Tel: 020-4205438
Website: www.tibetwinkel.nl

Redactie: Tsering Jampa en Jeanet van der Woude,
met medewerking van Jeanine van Schendel, Shiba Degenhart,
Myra de Rooy en Cor de Jutter.

Vormgeving: Naropa Grafisch Ontwerp (www.naropa.nl)
Drukwerk: Drukkerij Imprimobv
Coverfoto: Myra de Rooy

Dit boekje is tot stand gekomen dankzij de financiële ondersteuning van de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO) en Earthdance Nederland.

INHOUD

Tibet	.5
Tibetaans boeddhisme	.6
De veertiende Dalai Lama	.8
Tibet op de landkaart	.10
Milieu	.11
Tibetanen een minderheid in eigen land	.12
Religieuze onderdrukking	.14
Onderwijs	.16
Vrouwen	.18
Politieke gevangenen	.20
De Panchen Lama	.23
Internationale steun voor Tibet	.24
De Tibet Support Groep Nederland	.25
Kom zelf in actie	.26
Universele Verklaring van de Rechten van de Mens	

Coverfoto:

Het Potala-paleis in Lhasa, de hoofdstad van Tibet. Hier woonde de Dalai Lama totdat hij naar India vluchte in 1959.

TIBET IN 'T KORT

Oppervlakte	2.5 Miljoen vierkante kilometer.	Grote rivieren	Mekong, Yangtze, Salween, Tsangpo en de Gele Rivier.
Hoofdstad	Lhasa.	Provincies	U-Tsang (centraal Tibet), Amdo (Noordoost Tibet) en Kham (Zuidoost Tibet).
Bevolking	De schattingen lopen uiteen. Wij gaan uit van de cijfers van de Tibetaanse regering in ballingschap. Deze gaan uit van 6 miljoen Tibetanen en 7,5 miljoen Chinezen die in Tibet wonen.	Aangrenzende landen	India, Nepal, Bhutan, Birma en China.
Taal	De officiële taal is Chinees. De meeste Tibetanen spreken echter Tibetaans (behorend tot de Tibetaans-Birmese taalfamilie).	Economie	Tibetanen zijn vooral werkzaam in de landbouw en veehouderij. Chinezen werken veelal bij de overheid of in de handel en dienstverlenende sector.
Hoofdvoedsel	Tsampa (geroosterd gerstemeel).	Milieu problemen	Grootschalige ontbossing, het stropen van dieren, overstromingen en het dumpen van nucleair afval.
Nationale drank	Gezouten boterthee.	Nationale vlag	Een witte berg met twee sneeuwleeuwen en een zon, met daar omheen blauwe en rode stralen. Deze vlag is verboden in Tibet.
Dieren	Onder meer de wilde yak en ezel, antilopen, muskusherten, sneeuwluipaarden, witte fazanten, arenden en kraanvogels.	Leider	De veertiende Dalai Lama is politiek en religieus leider van het Tibetaanse volk. Hij verblijft in ballingschap in India.
Gemiddelde hoogte	4200 meter.	Godsdienst	Meer dan 90% van de Tibetanen hangt het Tibetaans boeddhisme aan.
Hoogste berg	De Chomo Langma (Mount Everest) is 8848 meter hoog.	Regering in ballingschap	Parlementair.
Gemiddelde neerslag	Dit varieert sterk. In het westen ongeveer één mm in januari en 25 mm in juli. In het oosten ongeveer 25-50 mm in januari en 800 mm in juli.	Regering in Tibet	Chinees communistisch.
Gemiddelde temperatuur	In januari -4 graden Celsius en in juli ongeveer 12 graden Celsius.	Juridische status	Bezet gebied.
Grondstoffen	Onder meer borax, uranium, ijzer en goud.		

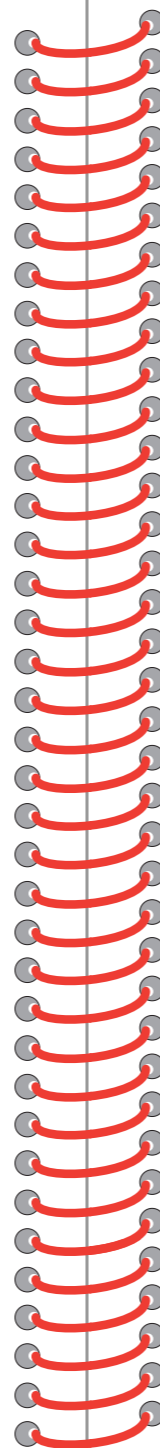

FOTO: MARGRIET BOERHOORN

TIBET

TIBET, OOK WEL 'Het dak van de wereld genoemd', ligt vlak onder de hoogste toppen van het Himalaya-gebergte ('Verblijfplaats van de sneeuw'). In de zomer ontdooit veel van deze sneeuw en vormt de grote rivieren van Azië. Met een gemiddelde hoogte van 4.200 meter is Tibet het hoogst bewoonde land ter wereld met als hoofdstad Lhasa ('De plaats van de goden'). Tibet ligt in het hart van Azië en grenst aan de landen China, India, Nepal en Bhutan. Tibet is vijftig keer zo groot als Nederland en België samen. Er wonen nu nog ongeveer 4,5 miljoen Tibetanen in Tibet.

TIBETAANS BOEDDHISME

HET GELOOF VAN DE TIBETANEN heet het Tibetaans boeddhisme en speelt een hele belangrijke rol in hun dagelijkse leven. Het is de basis van de Tibetaanse cultuur en identiteit. Boeddhisme gaat uit van een geweldloos principe, dit betekent dat je geen geweld mag gebruiken. Ook niet als het jou wel wordt aangedaan. Geweld leidt tot meer geweld waardoor je meer problemen creëert dan dat je oplost. De dialoog is de beste manier om met conflicten om te gaan. In het boeddhisme wordt je vijand beschouwd als je beste leraar.

De stichter van het boeddhisme is Gautama Boeddha. Hij werd in het jaar 624 voor Christus als Prins Siddharta geboren in Lumbini, gelegen in het huidige Nepal. Zijn familie was een koninklijke familie en bijzonder rijk. Hij groeide op met alles wat zijn hartje begeerde. Toen hij werd geconfronteerd met het bestaan van ziekte, lijden en dood, wilde hij de oorzaken van dit lijden vinden. Hij keerde zijn luxe leven de rug toe en ging op zoek. Na zes jaar lang mediteren, bereikte hij de Verlichting (= de hoogste wijsheid) en werd Boeddha. Vijfenveertig jaar lang zwierf hij predikend door India.

De Boeddha vertelde dat de mens lijdt vanwege negatieve gevoelens. Hebberigheid, bezitterigheid, jaloezie en kwaadheid leiden tot negatieve acties. Men moet in dit leven juist proberen zoveel mogelijk positieve acties uit te voeren. Wees gul, blijf geduldig en help anderen, zonder een onderscheid te maken tussen vrienden en vijanden.

Beschilderd religieus doek (thangka) met een beschermgod

Boeddhisten geloven dat elk levend wezen herboren wordt. Dit heet reïncarnatie. Door intensieve training kan je hier invloed op uitoefenen en in het nieuwe leven herkend worden als de reïncarnatie van een overledene. Zo is de huidige Dalai Lama herkend als de veertiende Dalai Lama, wat dus betekent dat hij de dertiende reïncarnatie is van de eerste Dalai Lama.

Boeddha Shakyamuni

Interieur van een tempel in Tibet

Tibetaanse boterlampjes

Tibetaanse monniken tijdens een ceremonie in het klooster

TIJDBALK

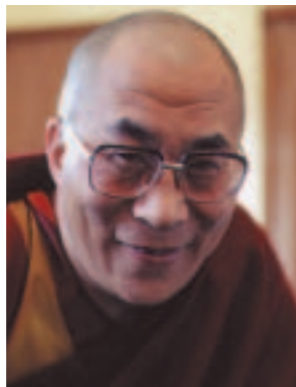
1949 De communisten komen aan de macht in China en in oktober wordt Oost-Tibet binnengevallen.

TIJDBALK

1950 Het Chinese bevrijdingsleger bereikt Lhasa, de hoofdstad van Tibet. De dan 15 jaar oude Tenzin Gyatso, de veertiende Dalai Lama, krijgt de macht om over Tibet te regeren.

DE VEERTIENDE DALAI LAMA

DE DALAI LAMA is de religieuze en politieke leider van het Tibetaanse volk. Dalai Lama betekent 'Oceaan van Wijsheid'. Hij wordt door de Tibetanen en vele andere boeddhisten gezien als de *bodhisattva* van mededogen. Een *bodhisattva* is iemand die zijn verlichting heeft bereikt maar deze uitstelt en op aarde blijft om de mensen uit hun lijden te verlossen. De huidige Dalai Lama, Tenzin Gyatso, is de veertiende Dalai Lama.

In 1949 viel het Chinese Volksbevrijdingsleger Oost-Tibet binnen en werd in korte tijd heel Tibet een bezet land. De onderdrukking van de Tibetanen door China leidde in 1959 tot een grote volksofstand in Lhasa. De Dalai Lama vluchtte naar India, al snel gevolgd door tienduizenden landgenoten. Daar leeft hij nu nog in ballingschap. Vanuit India voeren de Tibetanen onder leiderschap van de

Dalai Lama een geweldloze strijd voor vrijheid voor het Tibetaanse volk en voor de zelfstandigheid van Tibet. Hiervoor kreeg de Dalai Lama in 1989 de Nobelprijs voor de Vrede.

De Dalai Lama reist de hele wereld af om zich in te zetten voor zijn volk. Hij spreekt regelmatig met invloedrijke mensen als de president van de Verenigde Staten of andere regeringsleiders. Ook is de Dalai Lama een aantal keren in Nederland geweest om boeddhistisch onderwijs te geven en om steun te zoeken van de Nederlandse regering voor zijn volk. Hij werd meerdere malen door de Tweede Kamer ontvangen.

De Dalai Lama zoekt een vreedzame oplossing voor de situatie waarin zijn land en volk verkeert. China wil dat de Dalai Lama eerst erkent dat Tibet altijd een deel van China is geweest voordat er verder gesproken kan worden over de toekomst van het land. Hoewel er sinds 1993 geen officieel contact meer was tussen de Tibetaanse regering in ballingschap en China, hebben er eind 2002 gesprekken plaatsgevonden. De Tibetanen hopen dat dit contact leidt tot een serieuze dialoog met China over een oplossing die voor zowel Tibet als China aanvaardbaar is.

In 1933 overleed de dertiende Dalai Lama. Zijn reïncarnatie werd in 1937 gevonden in het jongetje genaamd Lhamo Thondup, geboren op 6 juli

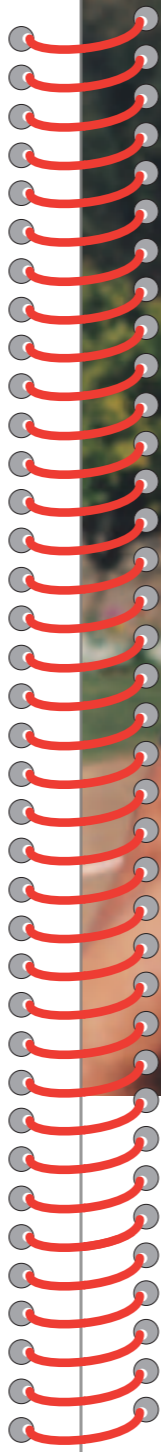

1935 als een van de zes kinderen van een boerenechtbaar in Amdo, Oost-Tibet. Twee jaar nadat hij herkend was als Dalai Lama vertrok Lhamo Thondup naar Lhasa, de hoofdstad van Tibet. In 1940 werd hij officieel geïnstalleerd als de veertiende Dalai Lama. Toen hij monnik werd, veranderde zijn

naam in Tenzin Gyatso. Vanaf zijn zesde jaar kreeg hij een kloosteropleiding. Naast religieuze lessen kreeg de Dalai Lama ook lessen over politieke zaken omdat hij zich moest voorbereiden op zijn rol als politieke leider van het Tibetaanse volk.

TIJDBALK

1951 China dwingt de Tibetanen om een overeenkomst te tekenen waarin China's soevereiniteit (= heerschappij) over Tibet wordt vastgelegd. Tibet zal wel een zekere mate van autonomie behouden.

De Dalai Lama ontmoet Nelson Mandela in Zuid-Afrika in 1996

Minister president Kok ontvangt de Dalai Lama, 1999

1953 De Chinese leider Mao Zedong belooft de Dalai Lama dat de Chinezen Tibet zullen helpen zichzelf te ontwikkelen en dat ze daarna Tibet zullen verlaten.

TIJDBALK

TIBET OP DE LANDKAART

TIBET BESTAAT UIT drie provincies: U-Tsang, Amdo en Kham. Toen China in 1949 Tibet binnenviel, werden eerst Amdo en Kham bezet en later U-Tsang. Het grootste deel van Amdo werd de nieuwe Chinese provincie Qinghai en delen van Kham werden toegevoegd aan de bestaande Chinese provincies Gansu, Sichuan en Yunnan. In 1965 werden U-Tsang en een deel van de oostelijke provincie Kham omgedoopt tot de Tibetaanse Autonome Regio (TAR), waarin de Tibetanen zeggenschap zouden moeten hebben over hun eigen bestuur.

Maar in de praktijk worden alle belangrijke beslissingen over Tibet door China genomen. Er zitten wel Tibetanen in het regionale bestuur van de TAR.

FOTO: MYRA DE ROOY

TIJDBALK

1959 Op 10 maart komt het Tibetaanse volk in de hoofdstad Lhasa massaal in opstand tegen de Chinese onderdrukking. Het Chinese volksbevrijdingsleger slaat de opstand hardhandig neer en zo'n 87.000 duizend Tibetanen worden gedood. De Dalai Lama vlucht naar India, gevolgd door duizenden Tibetanen.

MILIEU

FOTO: ICT

Grootschalige houtkap in het oosten van Tibet

HET TIBETAANSE PLATEAU is het grootste en hoogstgelegen plateau ter wereld met een bijzondere natuur en unieke diersoorten. Door de afgelegen en onbegaanbare ligging is het deels nog onbedorven. Eeuwenlang leefden de Tibetanen in harmonie met hun omgeving, wat past binnen de boeddhistische kijk op het leven. Op deze hoogvlakte is sinds de bezetting veel veranderd. Grote kuddes dieren die alleen in Tibet voorkomen, zoals de wilde yak en wilde ezel (kiang), antilopen (shatoosh) en diverse vogels zijn door stroppen en jagen bijna allemaal verdwenen. Veel diersoorten worden bedreigd. Chinese staatsbosbedrijven kappen op grote schaal de Tibetaanse bossen en vervoeren het hout naar China, 46% van de bossen is al gekapt. Het noorden van het Tibetaanse plateau wordt gebruikt

voor het dumpen van kernafval. Er zijn grootschalige landbouwprojecten opgezet om de groeiende (Chinese) bevolking te voeden. Hierdoor wordt het natuurlijk evenwicht verstoord. Grondstoffen en mineralen zoals hout, olie, uranium, goud, zilver en koper worden naar China getransporteerd. De opbrengsten komen niet ten goede aan de Tibetanen. De gevolgen van het Chinese beleid zijn zeer schadelijk voor het landschap en het milieu.

TIJDBALK

1960-1962 340.000 Tibetaanse boeren en nomaden sterven tijdens Tibets eerste hongersnood die het gevolg is van China's gedwongen modernisering in de landbouw en een toestroom van Chinezen naar Tibet.

TIBETANEN EEN MINDERHEID IN EIGEN LAND

Chinese soldaten op het plein voor de Jokhang tempel (heiligste tempel in centrum van Lhasa)

FOTO: HANS WAMSTEEKER

12 VÓÓR DE BEZETTING woonden er alleen in de gebieden die aan China grenzen veel Chinezen. Na 1950 veranderde dit en zijn er steeds meer Chinezen in heel Tibet gaan wonen. Dit zijn boeren, soldaten van het Chinese Volksbevrijdingsleger, ambtenaren en zakenmensen. In de hoofdstad Lhasa is inmiddels zeventig procent van de bevolking Chinees. De reden die China geeft voor deze 'volksverhuizing' is dat de Tibetanen hulp nodig hebben om zichzelf te ontwikkelen.

De Chinese regering maakt het voor Chinezen aantrekkelijk om in Tibet te gaan werken en/of wonen. Je krijgt een hoger loon, toegang tot scholing en medische voorzieningen, voorrang bij huisvesting en langere vakanties. Ook heel belangrijk is dat Chinezen die in Tibet wonen twee kinderen mogen in plaats van één. In China mag je namelijk maar één kind krijgen per gezin.

Volgens de Tibetaanse regering wonen er in Tibet 6 miljoen Tibetanen en 7,5 miljoen Chinezen. In steeds meer Tibetaanse gebieden worden Tibetanen een minderheid en Chinezen een meerderheid. Hierdoor is het moeilijk voor het Tibetaanse volk om zijn eigen cultuur in stand te houden. De Tibetaanse religie mag niet vrij in de

TIJDBALK

1965 Een van Tibet's drie provincies: U-Tsang, en een deel van de oostelijke provincie Kham worden formeel door de Chinezen omgedoopt tot de "Tibetaanse Autonome Regio" (TAR).

Tibetanen beoefenen boeddhistische rituelen

praktijk worden gebracht en de eigen taal moet plaats maken voor het Chinees. Op steeds meer scholen is de enige taal waarin les wordt gegeven het Chinees. Voor Tibetaanse kinderen is dit niet hun moedertaal waardoor ze een leerachterstand krijgen en moeilijk kunnen doorstromen naar hoger onderwijs. Weinig opleiding betekent dat je moeilijker aan een baan komt. Op deze manier worden Tibetanen gediscrimineerd in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

FOTO: MYRA DE ROOY

Reclamebord met Chinese propaganda

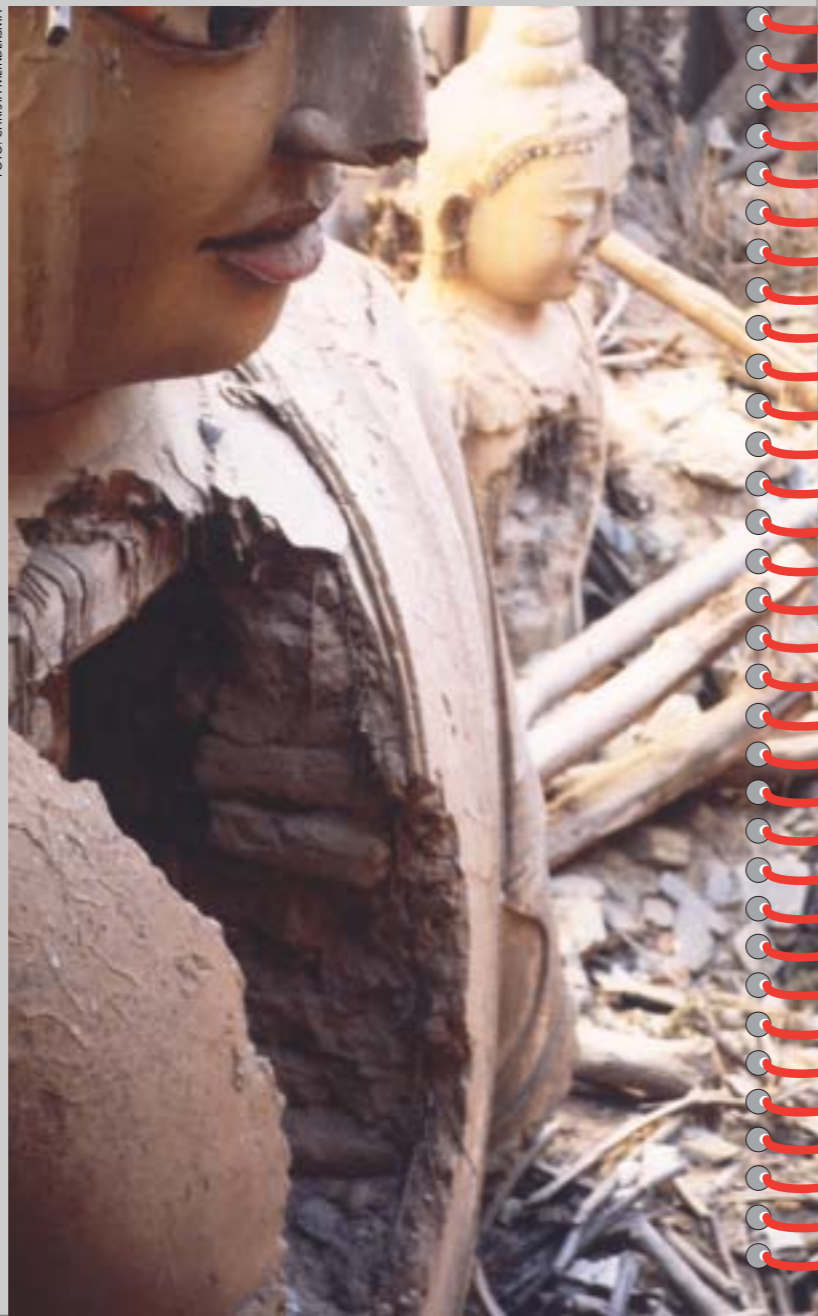
FOTO'S BEIDE INZETTES: THEA TERSTAPPEN

TIJDBALK

1966-1976 Tijdens de Culturele Revolutie (= periode van grootschalige vernietiging van culturele uitingen) worden duizenden boeddhistische kloosters vernield en tienduizenden Tibetanen vernederd, mishandeld, gevangen genomen en geëxecuteerd.

RELIGIEUZE ONDERDRUKKING

FOTO: CHRISTA MEINDERSMA

IN CHINA ZELF WONEN christenen, moslims, boeddhisten en nog veel meer mensen met een geloof. De Chinese regering wordt echter geleid door communisten en die zijn niet gelovig (= atheïstisch). Religieuze groeperingen worden in heel China onderdrukt. In Tibet betekent dit dat de Chinese regering ook geen begrip heeft voor de waarde van het Tibetaans boeddhisme voor de Tibetanen. Het geloof wordt gezien als het grootste obstakel om totale controle over Tibet te krijgen. Sinds de bezetting richt de Chinese regering haar agressie op monniken en nonnen.

Vroeger waren er duizenden kloosters en tempels in Tibet. Deze zijn bijna allemaal vernietigd. Waardevolle religieuze voorwerpen zijn naar China vervoerd. De religie wordt afgekeurd en belachelijk gemaakt. Honderden monniken en nonnen zijn gevangen gezet, 'heropgevoed' en gemarteld. Bij het heropvoeden moeten ze bijvoorbeeld de Dalai Lama afzweren en de communistische leer van China leren. Ruim 100.000 monniken en nonnen zijn om het leven gebracht en rond de 250.000 werden gedwongen om uit het klooster te stappen. Vanaf het einde van de jaren zeventig kwam er een verbetering in de situatie toen een nieuwe leider in China toegaf dat er fouten in Tibet waren gemaakt.

TIJDBALK

Jaren 80 De Dalai Lama heeft steeds vaker ontmoetingen met regeringsleiders in het buitenland en de internationale steun voor Tibet groeit.

Tibetaans verzet eind jaren tachtig in Lhasa

FOTO: JOHN ACKERLY

De Tibetanen kregen meer ruimte voor het beoefenen van hun religie en kloosters werden herbouwd. Deze verandering was van korte duur en eind jaren tachtig werd de controle over het religieuze leven weer verscherpt. Tot op de dag van vandaag duurt de religieuze onderdrukking voort. In 2001 zijn er ook weer grote religieuze instituten vernietigd en duizenden monniken en nonnen uit het klooster gezet. Populaire boeddhistische leiders worden beschuldigd en opgepakt. De Chinezen bepalen wie wel en wie niet monnik of non mag worden.

FOTO: MYRA DE HOOD

Stenen met heilige boeddhistische teksten (manistenen) op een hoop gegooid

Links: vernietiging van waardevolle Boeddhabeelden

1987-1989 Er zijn protestacties van monniken en nonnen in Lhasa en grote groepen Tibetanen sluiten zich aan. Dit resulteert in zes massale demonstraties waarbij honderden ongewapende demonstranten worden gedood en nog een honderden anderen worden gearresteerd. Sinds 1990 is het aantal politieke gevangenen verdubbeld.

TIJDBALK

ONDERWIJS

Veel Tibetaanse kinderen hebben geen kans om naar school te gaan

Een schoolklas in Tibet met afbeeldingen van Marx, Engels, Lenin en Mao aan de muur

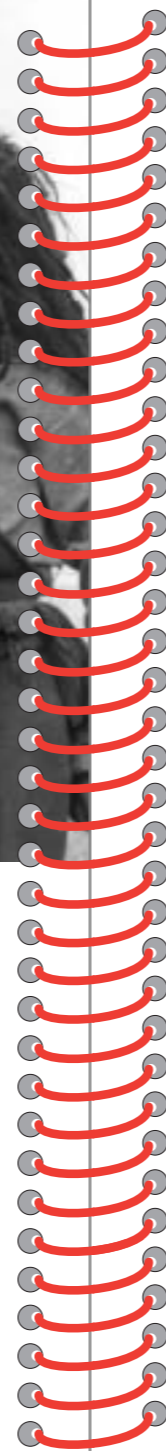
lingen op dit niveau Tibetaans kiezen als tweede taal in plaats van Engels. Het is echter een probleem om te kiezen omdat het Engels in de toekomst van groot belang is voor het vinden van een baan. Op scholen in Tibet wordt geen onderwijs gegeven in de Tibetaanse cultuur, geschiedenis en het boeddhisme. Het is zelfs verboden om de Dalai Lama te noemen. Door het gebrek aan

Een schoolklas in een kinderdorp in India

onderwijs krijgen de Tibetanen een achtergestelde positie in eigen land, met alle goede en geschoolde beroepen in handen van Chinezen. Veel kinderen vluchten via Nepal naar India om daar beter onderwijs te krijgen. Ze maken een hele lange en zware tocht over het Himalaya-gebergte met het risico dat ze opgepakt worden. Als ze India veilig bereiken, vangt de Tibetaanse gemeenschap in India ze op en geeft ze onderdak in kinderdorpen. Tibetaanse vluchtelingen hebben deze kinderdorpen opgericht. Hier krijgen de kinderen in hun eigen taal les en wordt er naast het reguliere lesprogramma (met Engels), veel aandacht besteed aan hun eigen cultuur en geschiedenis.

veel Tibetaanse kinderen niet naar school omdat de kosten voor registratie, boeken en schooluniformen, te hoog zijn. De Tibetaanse kinderen die wel naar school kunnen, hebben problemen met de taal. Lessen worden vaak in de Chinese taal gegeven. Op basisscholen zijn een aantal vakken nog wel in het Tibetaans, zoals bijvoorbeeld het leren van de Chinese taal. Het middelbaar en hoger onderwijs is helemaal in het Chinees. Wel kunnen leer-

TIJDBALK

1988 De Dalai Lama presenteert voor het Europese parlement een vredesplan voor de toekomst van Tibet met de volgende punten: (1) omvormen van Tibet tot een vredeszone; (2) stoppen van China's bevolkingsverplaatsing; (3) respecteren van de mensenrechten; (4) bescherming van Tibets milieu en (5) verzekeren van de Tibetaanse autonomie.

TIJDBALK

1989 De Dalai Lama krijgt de Nobelprijs voor de Vrede voor het leiden van de geweldloze strijd van zijn volk voor vrijheid.

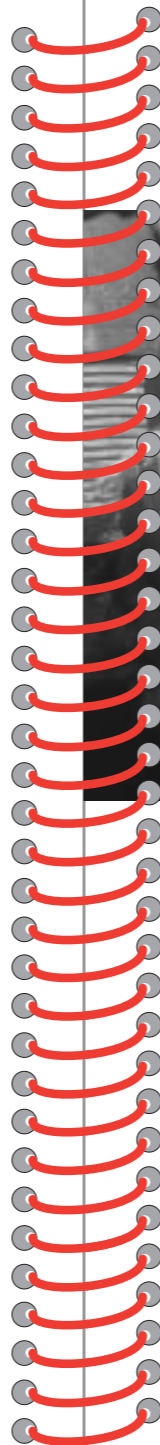
VROUWEN IN TIBET

FOTO: GERRITE MEYER

FOTO: MYRA DE ROOY

FOTO'S: MYRA DE ROOY

DE POSITIE VAN TIBETAANSE VROUWEN is heel gelijkwaardig ten opzichte van mannen. Er is wel een duidelijke rolverdeling tussen mannen en vrouwen, maar vrouwen hebben op het persoonlijke en economische vlak veel vrijheid. Voor 1949, de Chinese inval, namen vrouwen actief deel aan de gemengde economie van landbouw, veeteelt en handel. Na de inval van China is er ook voor vrouwen in Tibet veel veranderd. Net als alle Tibetanen hebben zij te maken met de politieke en economische onderdrukking. Ze hebben een lagere

levensstandaard en krijgen slechte gezondheidszorg, vooral op het platteland.

De Chinese autoriteiten leggen beperkingen op voor het aantal kinderen. In China mag elke familie sinds de jaren '70 maar één kind krijgen. Dit gold niet voor minderheden zoals het Tibetaanse volk. In de jaren '80 veranderde dit echter, de Tibetanen die in de steden woonden mochten nog maar twee kinderen krijgen en die op het platteland woonden nog maar drie. Als ze meer kinderen krijgen, moeten ze een hoge boete betalen, kunnen ze hun baan verliezen en het kind kan niet worden geregistreerd. Dit betekent dat het kind geen recht heeft om te bestaan en niet in aanmerking komt voor scholing en gezondheidszorg.

TIJDBALK

1995 De zesjarige Gedhun Choekyi Nyima, die door de Dalai Lama is aangewezen als de elfde Panchen Lama, wordt samen met zijn ouders door de Chinese autoriteiten ontvoerd.

Tibetaanse vrouwen worden gedwongen gesteriliseerd. Als ze niet meewerken aan hun sterilisatie kunnen ze hoge boetes krijgen die soms 2/3 van het jaarinkomen zijn. Door de politieke situatie is de rol van de vrouwen in het economische leven minimaal geworden en er is nauwelijks scholing voor meisje en vrouwen.

Sinds het begin van de bezetting spelen Tibetaanse vrouwen een belangrijke rol in het verzet. In maart 1959, tijdens de grote volksoptocht in Lhasa, werd het vrouwenverzet voor het eerst zichtbaar. 100.000 vrou-

wen trokken de straat op en schreeuwden om de vrijheid van Tibet. Ook begonnen nonnen steeds vaker deel te nemen aan deze demonstraties. Het verzet van nonnen tegen de onderdrukking is een reden voor de Chinese overheid om strenge controles op de kloosters uit te oefenen. De nonnen moeten bijvoorbeeld verklaren dat ze afstand doen van de Dalai Lama, politiek en religieus leider van Tibet. Dit is net zoals een moslim laten verklaren dat hij niet in Allah gelooft of een katholiek laten verklaren dat de Paus niet hun religieuze leider is.

TIJDBALK

1996 China begint een periode waarin extra hard wordt opgetreden tegen anti-Chinese protesten. Foto's van de Dalai Lama zijn sindsdien verboden en monniken en nonnen ondergaan verplicht een "politieke heropvoeding".

POLITIEKE GEVANGENEN

FOTO: NELLIE GREENT

Ex-politieke gevangene, Palden Gyatso, toont Chinese martelvoorwerpen

TIBETANEN HEBBEN in Tibet geen vrijheid om hun mening te uiten. Als ze kritiek hebben op het Chinese beleid dan lopen ze grote kans om opgepakt te worden. Mensen die deelnemen aan vreedzame demonstraties

voor de onafhankelijkheid van Tibet worden gevangen gezet. Als je al een proces krijgt, dan staat het vonnis van tevoren vaak vast. Minder dan twee procent van de gevangenen komt vrij. In Nederland ben je onschuldig totdat bewezen is dat je schuldig bent. In China geldt het omgekeerde. Mensen van buitenaf worden niet toegelaten tot de processen.

TIJDBALK

1998 China tekent op 5 oktober het Internationaal verdrag voor Burgerlijke en Politieke Rechten. In de praktijk betekent dit niet dat de Tibetanen deze rechten krijgen.

FOTO: FREE TIBET CAMPAIGN

Choeying Kunsang en Passang Lhamo, twee nonnen maakten een wereldtour. Ook in Nederland vertelden zij over hun ervaringen in de Drapchi gevangenis

In de gevangenis zijn de omstandigheden zeer slecht en gevangenen worden regelmatig gemarteld. De martelingen beginnen vaak al tijdens de ondervragingen om bekentenissen en informatie los te krijgen. De gevangenen worden geslagen met stokken, blootgesteld aan extreme temperaturen en opgehangen aan hun op de rug vastgebonden polsen. Ze krijgen met elektrische stokken schokken toegediend in de mond of in de vrouwelijke geslachtsdelen en er worden honden op hun losgelaten. Ook krijgen de gevangenen onvoldoende medische verzorging en weinig te eten. Als gevolg van martelingen zijn al veel gevangenen overleden. In 1995 overleed een hele jonge gevangene, Sherab Ngawang. Zij werd gearresteerd tijdens een

FOTO: TIN

De beruchte Drapchi gevangenis

vreedzame protestactie in Lhasa toen ze twaalf jaar oud was. In de gevangenis werd ze geslagen en kreeg ze elektrische schokken toegediend. Hiervan werd ze zo ziek en zwak dat ze meteen na haar vrijlating overleed. De jonge non Ngawang Sangdrol bleef gelukkig in leven. Zij werd op dertienjarige leeftijd voor het eerst gearresteerd en kreeg de langste straf voor een vrouwelijke politieke gevangene, namelijk eenentwintig jaar. Omdat haar gezondheid zeer slecht was, werd ze eind 2002 vervroegd vrijgelaten. Ze woont inmiddels in de Verenigde Staten en krijgt goede medische verzorging. Ngawang Sangdrol maakte in juni 2003 een Europese tour en kwam ook naar Nederland om steun te vragen voor het lot van de politieke gevangenen in Tibet. Een monnik genaamd Palden Gyatso zat drieëndertig jaar gevangen wegens verzet tegen China en werd vaak gemarteld. In 1992 kwam hij vrij en vluchtte uit Tibet. Hij reist de hele wereld rond om zijn verhaal te vertellen. De voorwerpen waarmee hij en andere gevangenen zijn gemarteld, heeft hij uit Tibet weten te smokkelen. Hij neemt ze met zich mee en laat ze zien aan een inter- ➔

TIJDBALK

1999 De Tibetaanse volksoptstand in Lhasa van maart 1959 wordt voor de veertigste keer herdacht. Er is een grote opstand in Lhasa.

FOTO: MYRA DE ROOY

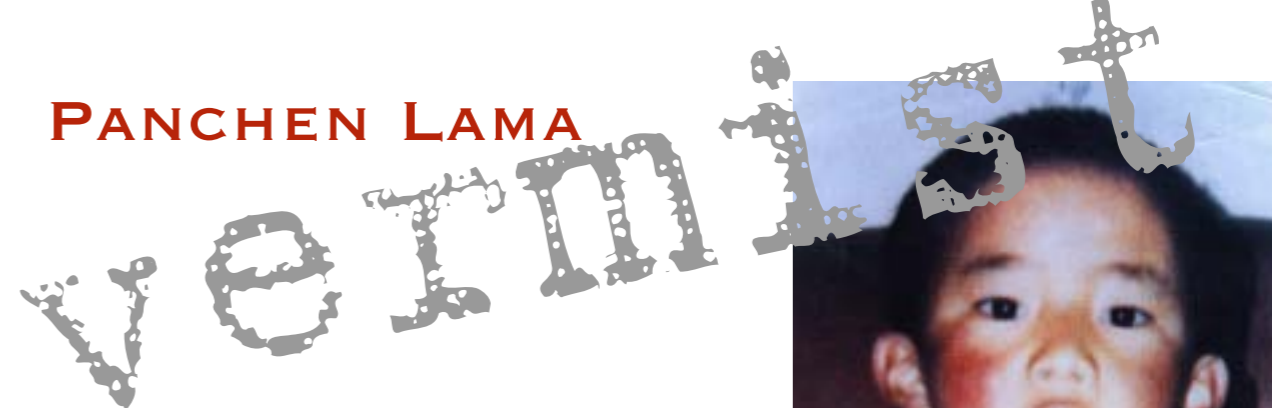
Ngawang Sangdrol
(13 jaar in gevangenschap)
spreekt publiek toe in
Amsterdam

FOTO: RUIJL GORT

Takna Jigme Sangpo (78 jaar) bracht 37 jaar
van zijn leven in de gevangenis door

PANCHEN LAMA

De enige foto van de Panchen Lama

DE PANCHEN LAMA is na de Dalai Lama de hoogste religieuze leider van het Tibetaanse volk. De vijfde Dalai Lama gaf zijn belangrijkste leermeester de naam Panchen Lama, wat 'Wijze Leraar' betekent en vanaf die tijd is er binnen het Tibetaans boeddhisme een Panchen Lama geweest. De Dalai Lama's en Panchen Lama's zijn nauw betrokken bij elkaars spirituele opvoeding. De oudste onderwijst de jongere. De Dalai Lama wijst ook de nieuwe Panchen Lama aan als die is overleden en omgekeerd zal de Panchen Lama zoeken naar de reïncarnatie van de volgende Dalai Lama.

In 1989 overleed de tiende Panchen Lama in Tibet. Na zijn dood ging men op zoek naar zijn reïncarnatie. In 1995 erkende de Dalai Lama de zesjarige Gedhun Choekyi Nyima als elfde Panchen Lama. Een paar dagen na zijn erkenning ontvoerde de Chinese overheid Gedhun Choekyi Nyima. Sindsdien weet niemand waar hij en zijn familie zich bevinden en onder welke omstandigheden hij wordt vastgehouden. Dit maakt de elfde Panchen Lama één van de jongste politieke gevangenen van de wereld.

Inmiddels is hij veertien jaar en zou hij onderwijs moeten krijgen zoals ieder ander kind. Bovendien zou hij nog zeer speciaal onderwijs moeten krijgen als belangrijke religieuze leider van de Tibetanen.

China had zelf ook een zoektocht ingezet naar de reïncarnatie van de tiende Panchen Lama en wees een andere jongen aan. Voor de Tibetanen is er echter maar één ware Panchen Lama omdat de Dalai Lama de enige is die hem kan aanwijzen. De Chinese regering wil controle houden over de Panchen Lama, zodat ze in de toekomst invloed kan uitoefenen op de Panchen Lama bij het aanwijzen van de volgende reïncarnatie van de Dalai Lama. Als China de nieuwe Dalai Lama kan aanwijzen, hebben ze niet alleen macht over hem, maar ook over heel Tibet en het Tibetaanse volk. Het is dan ook van groot belang dat de Panchen Lama zo snel mogelijk vrij komt.

2002 Na jarenlange wereldwijde acties en druk van regeringen komt na 13 jaar de jonge non en politieke gevangene Ngawang Sangdrol (26 jaar) vervroegd vrij uit de gevangenis. In ditzelfde jaar worden 6 bekende politieke gevangenen vrijgelaten, waaronder Takna Jigme Sangpo (78 jaar) die 37 jaar gevangen zat.

22 nationaal publiek. Hij heeft een boek geschreven over zijn leven in de Chinese gevangenis ('Het vuur onder de sneeuw'). Palden Gyatso vertelde in februari 1995 zijn schokkende ervaringen in de Chinese gevangenis aan de mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties in Genève. In maart 2003 legde ook de ex-politieke gevangene Takna Jigme Sangpo (78 jaar), die zevenendertig jaar in de gevangenis doorbracht voor deze commissie een verklaring af. Hun verhalen laten een diepe indruk achter en hebben als doel druk op China uit te oefenen.

TIJDBALK

2001 Er zijn grootschalige vernietigingen van religieuze instituten in Oost-Tibet. Duizenden monniken en nonnen worden uit het klooster gezet.

TIJDBALK

INTERNATIONALE STEUN VOOR TIBET

IN HET BEGIN VAN de jaren zestig, toen de Chinese bezetting van Tibet meer bekendheid kreeg, kwam de wereld op verschillende manieren in actie. Op politiek niveau nam de Verenigde Naties een duidelijk standpunt in en veroordeelde de mensenrechtenschendingen in Tibet. Verschillende regeringen en parlementen riepen China op om de mensenrechten van het Tibetaanse volk te respecteren. Ook ging een steeds groter publiek zich inzetten om de Tibetanen te steunen. Wereldwijd zijn inmiddels honderden organisaties actief, waaronder de Tibet Support Groep in Nederland.

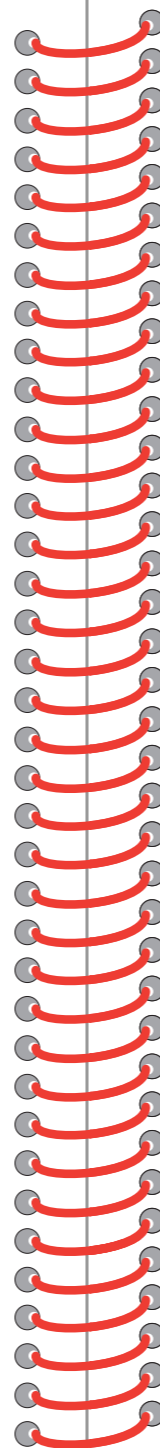
FOTO: RUIJD GOERT

Herdenking in Brussel (2003) van de volksopstand van 1959 in Lhasa

Een aantal belangrijke stappen op een rij:

- 1959 Eerste resolutie van de Verenigde Naties waarin China wordt opgeroepen de mensenrechten van het Tibetaanse volk te respecteren
- 1960 De Internationale Commissie van Juristen presenteert een rapport over de culturele genocide (= uitroeien van een cultuur) die door China's beleid in Tibet plaatsvindt
- 1972 De Dalai Lama bezoekt voor het eerst het Westen en komt ook in Nederland
- 1987 De Dalai Lama presenteert voor het Europese parlement het Vijfpunten Vredesplan voor de toekomst van Tibet
- 1989 De internationale gemeenschap kent de Dalai Lama de Nobelprijs voor de Vrede toe voor het leiden van de geweldloze Tibetaanse strijd voor vrijheid
- 1989 Wereldwijd worden Tibet Support Groepen opgericht om aandacht te vragen voor de mensenrechtenschendingen in Tibet

- 1994 De Dalai Lama krijgt de *Four Freedom Award* uitgereikt in Middelburg
- 1999 De Dalai Lama spreekt de politieke partijen in de Tweede Kamer toe.
- 1999 *Tibetan Freedom Concerts* vinden plaats in Amsterdam, Chicago, Sidney en Tokyo
- 2000 Meer dan 200 Tibet Support Groepen over de hele wereld bundelen hun krachten in het *International Tibet Support Network*
- 2000 De Wereldbank ziet onder grote internationale druk af van een gepland project waarbij 60.000 Chinezen zouden emigreren naar Oost-Tibet
- 2001 Het Europese Parlement roept de Europese Unie op om de Tibetaanse regering officieel te erkennen
- 2001 De Verenigde Naties laten voor het eerst officieel twee Tibet-mensenrechtenorganisaties toe tot een VN- conferentie
- 2002 Twee bekende politieke gevangenen, Ngawang Sangdrol (26) en Takna Jigme Sangpo (78) worden na jarenlange wereldwijde acties vrijgelaten uit de gevangenis
- 2003 Predisent Bush ontvangt de Dalai Lama en roept de Chinese regering op om de gesprekken met de Tibetaanse vertegenwoordigers voort te zetten

TIBET SUPPORT GROEP NEDERLAND

IN NEDERLAND IS in 1989 ook een Tibet Support Groep (TSG-NL) opgericht met als doel de Tibetanen te steunen in hun geweldloze strijd. De Tibetanen hebben het recht om hun eigen toekomst te bepalen in hun eigen land. De Tibet Support Groep informeert politici, media en het Nederlandse publiek over ontwikkelingen in Tibet en zoekt steun van zoveel mogelijk mensen.

FOTO: PAUL HILKENS

Actie op de Dam voor politieke gevangene Tenzin Delek Rinpoche

De TSG-NL heeft:

- een driemaandelijkse nieuwsbrief met al het laatste Tibet nieuws en informatie over programma's en acties van de TSG-NL;
- een website - www.tibet.nu - met veel informatie en acties;
- een Tibet winkel voor de verkoop van Tibetaanse artikelen en het geven van informatie. De opbrengsten gaan naar het werk voor Tibet.
- een bibliotheek met boeken over Tibetaanse cultuur, religie, politiek, geschiedenis, natuur enzovoort.

De TSG-NL organiseert:

- vreedzame acties en demonstraties, bijvoorbeeld voor de vrijlating van politieke gevangenen;
- Tibet lessen op scholen en lezingen op universiteiten;
- politieke en culturele activiteiten en tentoonstellingen;

De organisatie onderhoudt contacten met politici, bijvoorbeeld met de minister van Buitenlandse Zaken en tweede kamerleden, om ervoor te zorgen dat Tibet op de politieke agenda komt. Het is belangrijk om langs deze weg druk op de Chinese regering uit te oefenen. Veel acties hebben ook als doel om druk uit te oefenen op politici en hen op te roepen iets voor Tibet te doen. Hoe meer mensen meedoen aan deze acties, hoe meer invloed je hebt. Met het inzamelen van tienduizenden handtekeningen voor de vrijlating van de Panchen Lama maak je bijvoorbeeld zeker indruk op een minister.

Wil je ook iets doen voor Tibet?

Kijk op de volgende bladzijde en kom in actie voor de vrijlating van de Panchen Lama.

Wil je meer doen of extra informatie?

Bel dan naar de Tibet Support Groep Nederland: 020 6237699 stuur een e-mail naar tibetsg@xs4all.nl of kijk op www.tibet.nu

2002

De religieuze onderdrukking in Oost-Tibet neemt toe. Chinese autoriteiten arresteren in april de Tibetaans boeddhistische leider Tenzin Delek Rinpoche en zijn volgeling Lobsang Dhondup en beschuldigen hen van betrokkenheid bij bomaanslagen in de Chinese provincie Sichuan. Op 2 december worden zij zonder eerlijk proces ter dood veroordeeld.

Er is voor het eerst in negen jaar officieel contact tussen Chinese regeringsleiders en vertegenwoordigers van de Dalai Lama. Een belangrijke stap om te komen tot een vreedzame oplossing voor Tibet.

KOM ZELF IN ACTIE

FOTO: RIJUD GORT

26 DE PANCHEN LAMA is na de Dalai Lama de hoogste religieuze leider van het Tibetaanse volk. Hij werd in 1995 op zesjarige leeftijd door de Chinese autoriteiten ontvoerd. Niemand weet waar hij en zijn familie zich bevinden en in welke omstandigheden zij worden vastgehouden. De Panchen Lama is inmiddels veertien jaar oud en heeft, net als ieder ander kind, recht om in vrijheid te leven en goed onderwijs te volgen. Ondanks grote internationale druk heeft de Chinese regering tot op de dag van vandaag geweigerd om

iemand hem te laten bezoeken. De Tibetanen zijn bezorgd over de Panchen Lama. Kom in actie, schrijf een brief naar de minister van Buitenlandse Zaken en roep hem op om om druk uit te oefenen op China. De Panchen Lama moet vrij!

Adres minister van Buitenlandse Zaken:
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

TIJDBALK

2003 China executeert Lobsang Dhondup ondanks groot internationaal protest.

In mei is er voor de tweede keer contact tussen Chinese regeringsleiders en vertegenwoordigers van de Dalai Lama. Tibetanen hopen dat dit contact leidt tot een serieuze dialoog over een vreedzame oplossing die voor Tibet en China aanvaardbaar is.

UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

Artikel 1

Alle mensen worden vrij geboren en moeten op dezelfde manier behandeld worden.

Artikel 2

Iedereen heeft recht op alle rechten ongeacht of je jongen of meisje, man of vrouw bent, welke huidskleur je hebt, welke godsdienst je hebt of welke taal je spreekt.

Artikel 3

Je hebt recht op leven en recht op leven in vrijheid en veiligheid.

Artikel 4

Slavernij is verboden.

Artikel 5

Je mag niemand martelen.

Artikel 6

Je hebt recht op dezelfde bescherming als iedereen.

Artikel 7

De wet moet voor iedereen hetzelfde zijn; iedereen moet volgens de wet op dezelfde manier behandeld worden.

Artikel 8

Je hebt recht om hulp van een rechter te vragen, als je vindt dat je volgens de wetten van je land niet goed wordt behandeld.

Artikel 9

Niemand heeft recht je zonder goede reden gevangen te zetten of je het land uit te sturen.

Artikel 10

Als je terecht moet staan, moet dat in het openbaar gebeuren. De mensen die je berechten, mogen zich niet door anderen laten beïnvloeden.

Artikel 11

Je bent onschuldig totdat je schuld bewezen is; je hebt het recht je te verdedigen tegen beschuldigingen.

Artikel 12

Je hebt recht op bescherming als iemand je lastig valt, je brieven opent of kwaad van je spreekt.

Artikel 13

Je hebt recht om te gaan en staan waar je wilt, in eigen land en in het buitenland.

Artikel 14

Als je slachtoffer wordt van mensenrechtenschendingen heb je het recht om naar een ander land te gaan en dat land te vragen jou te beschermen.

Artikel 15

Je hebt recht een eigen naam en nationaliteit te hebben, d.w.z. tot een land te behoren.

Artikel 16

Je hebt het recht te trouwen en een gezin te stichten.

Artikel 17

Je hebt het recht om dingen te bezitten en niemand mag die bezittingen zonder goede reden afpakken.

Artikel 18

Je hebt recht om je eigen godsdienst te kiezen en daarvoor uit te komen.

Artikel 19

Je hebt het recht om te denken en zeggen wat je wilt.

Artikel 20

Je hebt het recht om te vergaderen als je dat wilt. Niemand kan je dwingen om bij een groep te horen.

Artikel 21

Je hebt het recht om deel te nemen aan de politiek van je land, door zelf politicus te worden of om via eerlijke verkiezingen op anderen te stemmen.

Artikel 22

Je hebt het recht om jezelf te ontwikkelen en te profiteren van de gunstige omstandigheden (werk, cultuur, sociale zorg) in je land.

Artikel 23

Je hebt recht op werk in het beroep dat je zelf kiest; je hebt ook recht op loon voor het werk dat je doet. Mannen en vrouwen moeten voor hetzelfde werk evenveel betaald worden.

Artikel 24

Je hebt recht op vrije tijd en vakantie.

Artikel 25

Je hebt recht op alles wat nodig is om ervoor te zorgen dat je niet ziek wordt, geen honger of dorst hebt en een dak boven je hoofd hebt; als je ziek of oud bent, moet je worden geholpen.

Artikel 26

Je hebt het recht om naar school te gaan.

Artikel 27

Je hebt het recht om te genieten van wat kunst en wetenschap voortbrengen. Als kunstenaar, schrijver of wetenschapper heb je recht op bescherming.

Artikel 28

De autoriteiten in je land moeten ervoor zorgen dat er een 'orde' is die al deze rechten beschermt.

Artikel 29

Je hebt ook plichten tegenover de mensen om je heen, zodat ook hun mensenrechten kunnen worden beschermd. De wetten in je land mogen niet ingaan tegen deze mensenrechten.

Artikel 30

Geen enkel land en geen enkel mens mag proberen om de rechten te vernietigen, waar je zojuist over gelezen hebt.

Vertaling: Harry de Winter